

SILBERSEE

**beleidsplan
2017-2020**

*innovatief en kwalitatief hoogstaand
muziektheater voor een
omvangrijk en divers publiek*

uit het juryverslag van de Shortlist Amsterdamprijs voor de Kunst, 2014

inhoudsopgave

I. Silbersee in het kort	p.1
1. Missie en hoofddoelstelling	p. 1
2. Kernactiviteiten	p. 1
3. Veranderingen ten opzichte van het beleidsplan 2013-2016	p. 2
II. Artistiek profiel en beschrijving activiteiten	p.3
1. Signatuur en visie	p. 3
1.1. Signatuur en algemene artistieke visie	p. 3
1.2. Visie op performers	p. 3
1.3. Visie op publiek	p. 4
1.4. Verbindende thematiek	p. 4
2. Werkwijze	p. 4
2.1. Keuze van co-creatiepartners	p. 4
2.2. Werken vanuit een muzikaal-dramaturgisch concept	p. 4
2.3. Trapsgewijs werkproces en vrij onderzoek	p. 5
2.4. Ontwikkelen = durven falen	p. 5
3. Artistieke ambities en activiteitenoverzicht	p. 5
3.1. Danscircuit: dansopera's	p. 6
3.2. Concertcircuit: musique en scène	p. 7
3.3. Jeugdtheatercircuit: muziek als stuwkracht	p. 9
3.4. Theatercircuit: beeldend muziektheater	p. 10
3.5. Locatietheatercircuit: oeropera's	p. 11
III. Plaats in het veld en bijdrage aan de pluriformiteit	p.13
1. Muzikale wortels en een theatrale geest	p. 13
2. Een onderscheidende vorm van interdisciplinariteit	p. 13
3. Invloed	p. 14
IV. Ondernemerschap	p.15
1. Financiën	p. 15
1.1. Financiering	p. 15
1.2. Vergroting eigen inkomsten en werving private middelen	p. 16
1.3. Efficiëntie en kostenbesparingen	p. 16
2. Bedrijfsvoering	p. 17
2.1. Vestigingsplek en organisatie	p. 17
2.2. Bestuur & Governance Code Cultuur	p. 17
2.3. Code Culturele Diversiteit	p. 17
3. Publiek	p. 18
3.1. Direct contact met een divers publiek	p. 18
3.2. Monitoring en marketing à la Silbersee	p. 18
3.3. Marketingstrategie	p. 19
3.4. Speellocaties nationaal en internationaal	p. 19
V. Spreiding	p.20
VI. Talentontwikkeling	p.21
1. SpritzII: lab voor excellerende jonge makers, performers & componisten	p. 21
2. Talentontwikkeling met Gaudeamus en DNO	p. 23
3. Cijfermatige onderbouwing	p. 23
VII. Toelichting op begroting, dekkingsplan en kengetallen	p.25

I. SILBERSEE IN HET KORT

1. Missie en hoofddoelstelling

Silbersee is de plaats waar het genre muziektheater voortdurend verkend, verrijkt én ontwricht wordt.

Silbersee opereert als productiekeren voor avontuurlijk muziektheater. Artistiek leider en oprichter Romain Bischoff creëert ontmoetingen tussen uiteenlopende theatermakers, componisten, schrijvers, zangers, dansers, acteurs, choreografen, poppenspelers, circusartiesten en andere kunstenaars, van het klassieke domein tot de *urban culture*. Dat leidt tot interdisciplinaire voorstellingen die elk op een eigen manier fysiek, poëtisch en ontwapenend zijn.

Ons grote voorbeeld is Sergej Diaghilev, die met zijn Ballets Russes het initiatief nam tot baanbrekende samenwerkingen tussen kunstenaars. Hierdoor geïnspireerd, is Silbersee een verbinder van talenten en aanjager van uitzonderlijke co-creaties.

De muzikale, menselijke stem is een Leitmotiv in onze voorstellingen. Verder worden onze creaties getekend door een muzikale structuur die als 'cantus firmus' alle onderdelen van de voorstelling met elkaar vervaecht en een synthese van kunsten tot stand brengt.

Gedurende ons dertienjarig bestaan bouwden we een kerngroep van *allround* performers op. Met een ontwapenende openheid gaan zij op het podium de ontmoeting aan met uiteenlopende kunsten en culturen. Dit interdisciplinaire collectief vormt de brandhaard van elke productie, telkens verrijkt met nieuw talent dat het vuur opstookt.

Silbersee staat voor een beweeglijke en muzikale kunstvorm, dicht op de huid van het publiek. We creëren voorstellingen die een zinnenprikkende weerglans geven van onze veelkleurige maatschappij.

2. Kernactiviteiten

Silbersee is een initiator en verbinder in het culturele veld. Onze hoofdactiviteit is het creëren van interdisciplinaire voorstellingen voor meerdere circuits, in het bijzonder (dans)podia, (locatie)festivals en concertzalen. Zo bereiken we doelbewust een divers publiek.

SILBERSEE

Daarnaast investeren we in educatie en talentontwikkeling. Samen met Jeugdtheater De Krakeling beginnen we een jaarlijks terugkerend educatief participatieproject ('Cage Out!') voor en dóór leerlingen van diverse vmbo-scholen.

Naast de lopende talentontwikkelingsactiviteiten met Gaudeamus en DNO, lanceren we het Spritz!-muziektheaterlab voor excellerende interdisciplinaire makers, met ondersteuning van Muziekgebouw aan 't IJ en Dansmakers Amsterdam. Spritz! slaat bruggen, zowel van kunstopleidingen naar productiehuisen als van productiehuisen naar de gevestigde podia.

3. Veranderingen ten opzichte van het beleidsplan 2013-2016

Hoewel Silbersee de afgelopen jaren sterk ontwikkeld is, zijn onze missie, hoofddoelstelling en kernactiviteiten niet wezenlijk veranderd ten opzichte van het vorige beleidsplan. De grote ambities die we destijds schetsten, hebben we kunnen realiseren. Zo groeide Silbersee van vocaal laboratorium tot productiekeren voor interdisciplinair muziektheater. Ons vakmanschap groeide mee: van vocale expertise (gekenmerkt door avontuurlijkheid, toewijding, intimiteit, expressie en lichamelijkheid), naar brede kennis over interdisciplinaire creatieprocessen.

De eigen signatuur werd gefinetuned: Silbersee is onderscheidend door zijn rol als initiator van co-creaties met een onorthodoxe aanpak, hoge muzikale standaard en een bont performersteam dat bereid is over grenzen te gaan.

Ook op het gebied van educatie en talentontwikkeling is er sprake van continuïteit en groei: met het educatieproject 'Cage Out!' pakken we de draad weer op van de jongerenproducties die we creëerden voor de laatste edities van het Yo! Opera Festival (2007-2011). Met het Spritz!-muziektheaterlab zetten we een volgende stap in de begeleiding en ontwikkeling van uitzonderlijke makers.

II. ARTISTIEK PROFIEL EN BESCHRIJVING ACTIVITEITEN

1. Signatuur en visie

1.1. SIGNATUUR EN ALGEMENE ARTISTIEKE VISIE

Onze voorstellingen zijn even divers als de makers en performers die eraan bijdragen. Toch zijn er drie pijlers van onze artistieke signatuur te noemen:

- **Creëren = co-creëren**

Als productiekers brengen we performers, gezelschappen en zelfstandige makers met elkaar in verbinding. Ieders ambacht wordt verrijkt door de confrontatie met contraire disciplines. Voor elke creatie geldt: '1+1=1': de verschillende elementen vormen één totaalwerk.

- **Muziek als kloppend hart**

Kenmerkend voor onze co-creaties is de muzikale 'doorbloeding'. Muziek is de discipline die als *primus inter pares* de diverse elementen samenbrengt, ordent en de dramaturgie van het geheel bepaalt. Daarbij is de menselijke stem onze sleutel tot het hart van de toeschouwer.

- **Durf**

We zoeken naar gedurfde combinaties van talenten, die op het eerste gezicht vaak tegenstrijdig zijn, maar juist daardoor een kunstwerk kunnen vormen zonder precedent. Deze hang naar het onbekende brengt uiteraard risico's met zich mee, waar we op inspelen door het creatieproces op te delen in diverse fasen.

1.2. VISIE OP PERFORMERS

Onze kerngroep van performers bestaat uit vakmensen die graag buiten de lijntjes kleuren en zich door de ontmoeting met 'contradictoire' kunstvormen uit hun vertrouwde gebied laten halen. De sensitiviteit en avontuurlijkheid die daarvoor vereist zijn, staan garant voor een pure, 'naakte' mens die zich toont aan het publiek zonder enige bravoure.

SILBERSEE-PERFORMERS Natasha Young, Björk Niélsdóttir, Abdelhadi Baaddi, Jennifer Claire van der Hart, Aurélie Franck, Mehrnoush Rahmani, Eleonore Lemaire, Emma McNairy, Katharine Dain, James Hall, Laura Bohn, Michaela Riener, Sterre Konijn, Arnout Lems, Steven van Gils, Maciej Straburzynski, Tiemo Wang, Jörg Brinkmann, Raphaela Danksagmüller, Miguel Angel Gaspar, Kadri Tegelman, Job Hubatka, Francine Vis, Els Mondelaers, Fanny Alofs, Carina Vinke, Jussi Lehtipuu, Edward Leach, Lukasz Wilda, Frank Wörner, Anne Stam, Raphael Vanoli, Maarten Vinkenoog, Sven Hamerpagt, Israel Golani, Marc Pantus, Dunja Jovic, Jorge Morro, Elsbeth Gerritsen, Ekatarina Levental

SILBERSEE

Onze performers zijn in de loop der jaren met de productiekern meegegroeid. Zij vormen het ‘zilvermeer’ waaruit onze producties ontstaan. Jaarlijks stromen er gemiddeld drie nieuw gescoute talenten in.

1.3. VISIE OP PUBLIEK

Co-creatie is voor ons niet alleen een artistieke noodzaak, maar ook de geëigende weg naar een groter en cultureel diverser publiek. Een opera-fan raakt in de ban van een circusperformance, een liefhebber van nieuwe muziek wordt ontroerd door een beeldend passiespel en iemand die kwam voor een knap staaltje breakdance, slaat achterover van een Mozart-aria. Wanneer we samenwerken met organisaties uit bijvoorbeeld populaire of urban cultuur, vindt er zowel op het podium, alsook in de zaal een vermenging van culturen plaats.

1.4. VERBINDENDE THEMATIEK

Dankzij de verscheidenheid van performers, kunsten en tradities, zijn onze producties een weerspiegeling van de diversiteit van onze samenleving. Een verbindende thematiek is het ‘wonder van de mens’: zo staan we stil bij zijn vermogen om de wereld naar zijn hand te zetten (bv. *Homo Instrumentalis*, *Polderklank*), zijn onuitputtelijke kracht in de zoektocht naar zin (de diverse ‘nieuwe passies’) en zijn vermogen tot liefhebben en vernietigen (bv. *Dido Dido*, *Tristan & Isolde*, de trilogie van *Oeropera’s*). In alle producties komt eveneens de tegenkant van die menselijke capaciteiten naar voren, namelijk de kwetsbaarheid van ons lijf en onze geest. Compassie en humanisme vormen een rode draad door onze creaties.

2. Werkwijze

Hoewel ieder creatieproces een eigen aanpak vergt, zijn er beproefde kenmerken te noemen van de ‘methode Silbersee’.

2.1. KEUZE VAN CO-CREATIEPARTNERS

Onze co-creaties zijn ‘liaisons dangereuses’. Wij vallen voor instellingen, makers of performers die iets in huis hebben dat ons bevreedt of probeert. Drie factoren zijn belangrijk bij de keuze: het hoge vakmanschap van de partner, de intuïtie dat de ‘liaison’ iets bijzonders oplevert, en een wederzijdse bereidheid om samen onontgonnen terrein te verkennen.

2.2. WERKEN VANUIT EEN MUZIKAAL-DRAMATURGISCH CONCEPT

Rondom een eerste voorstellingsidee vormt zich al snel een muzikaal-dramaturgisch concept dat beweging, beeld, spel en taal verbindt met een muzikale ontwikkelingslijn.

We werken veelal met nieuwe muziek en geven structureel compositie-opdrachten (de ‘bundel’ opdrachten voor 2016-2017 werd onlangs gehonoreerd door FPK). Maar we putten evengoed uit andere bronnen: van Middeleeuwse zang tot hiphop. Ook leveren performers soms zelf compositie-bijdragen.

De werkwijze van Silbersee stelt bijzondere eisen aan de componisten. Zij zijn co-creators die gedurende het hele proces samenwerken met de maker, muzikaal leider, dramaturg, vormgever, performers etc. Dat levert een onderscheidend soort composities op.

CO-CREATEURS DANS NBprojects, BackBone,
Danstheater AYA en Club Guy & Roni

CO-CREATEURS (JEUGD-) THEATER Jeugdtheater Sonnevand, Oorkaan

SILBERSEE **CO-CREATEURS MUZIEK** Slagwerk Den Haag, Ragazze Quartet,
Orgel Vreten, Nederlandse Strijkkwartet Academie

CO-CREATEURS THEATER Ulrike Quade Compagny, Gouden Haas

2.3 TRAPSGEWIJS WERKPROCES EN VRIJ ONDERZOEK

Bij onze avontuurlijke werkwijze hoort een langdurig, gefaseerd creatieproces waarin ook ruimte is voor onderzoek. Het 'fuseren' van soms tegengestelde disciplines, vraagt om momenten van bezinking en bezinning. Daarom delen we het creatieproces (in totaal ca. twee maanden) altijd op in drie à vier werkperiodes, verspreid over ongeveer anderhalf jaar.

Buiten het onderzoek ten behoeve van producties, vindt regelmatig 'vrij onderzoek' plaats. Makers of performers van de meest bizarre signatures (denk aan een jodelaar en een beatboxer) krijgen de ruimte om te experimenteren. Zo kunnen ideeën voor nieuwe creaties geboren worden.

2.4. ONTWIKKELEN = DURVEN FALEN

Co-creatie met uiteenlopende partners brengt onvermijdelijk risico's mee. De verschillende artistieke karakters blijken heel soms niet te 'matchen'. Een enkele keer hebben we daarom een creatieproces vroegtijdig beëindigd. Ook hier blijkt het belang van onze gefaseerde werkmethode: ruim voor de beoogde premièredatum kunnen we het schip keren. We zien dit als een artistiek bedrijfsrisico, dat we afdekken met een financiële buffer.

3. Artistieke ambities en activiteitenoverzicht

In de huidige kunstenplanperiode (2013-2016) hebben zich verschillende artistieke lijnen uitgekristalliseerd, die we de komende jaren verder ontwikkelen. We lichten deze lijnen hieronder toe, aan de hand van de circuits waarbinnen ze hoofdzakelijk ontplooid worden. Ze vormen de concrete uitwerking van onze algemene ambitie/missie: artistieke ontmoetingen creëren waarin het genre muziektheater voortdurend wordt verkend, verrijkt én ontworpen.

Per circuit geven we een overzicht van de geplande activiteiten. Vanwege het grote aantal creaties hebben we weinig woorden per activiteit tot onze beschikking. Onze werkwijze is toegelicht in § 2 en wordt niet meer apart per productie beschreven. De plannen voor de jaren 2017-2018 zijn op voorstellingsniveau uitgewerkt, die voor 2019-2020 zijn in grote lijnen omschreven. Beschrijvingen van reprises zijn geminimaliseerd. Informatie over cast, scenograaf, dramaturg, etc. is (voor zover bekend) verwerkt in de verbindende stroom door de pagina's van dit beleidsplan heen.

Om onze rol als aanjager van co-creaties zichtbaar te maken, hanteren we het volgende systeem: waar Silbersee in de credits dikgedrukt staat, was de samenwerking ons initiatief.

3.1. DANSCIRCUIT: DANSOPERA'S

Hoewel muziek en dans onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, is de integratie van zang en dans op het podium nogal uitzonderlijk. Silbersee is hierin de afgelopen jaren een wegbereider geweest, samen met partners als ISH, Club Guy & Roni en Feria Musica.

We zetten dit beleid voort, steeds op andere manieren zoekend naar het punt waarop beweging muziek wordt en zang dans. De muzikale dramaturgie is de schakel tussen beide werelden: muziek is het kloppende hart, de *beat* van de voorstelling. De keuze van componisten en de wijze waarop wij hen in het werkproces betrekken, is dan ook allesbepalend voor het eindresultaat.

Voor *Dido Dido* (2018) vroegen we Nicole Beutler zich te buigen over Purcells opera *Dido and Aeneas*. Zij besloot de aria "When I am laid in Earth" centraal te stellen. Beutler en componist Wouter Snoei ontleden de aria, componeren haar opnieuw, en maken het publiek deelgenoot van het creatieproces. De gekozen instrumenten – harmonium, duduk, theorbe, fujara, kemençe – hebben een intieme, hese klank: menselijk en kwetsbaar. Terwijl de aria laag voor laag wordt opgebouwd, vult het toneel zich met musici, een zangeres, een danseres en een poppenspeler. De aria met al haar connotaties komt opnieuw tot leven – maar leidt uiteindelijk onherroepelijk tot de dood.

In *Speak (up)* (2018) beginnen we een liaison dangereuse met de grensverleggende hiphop van Alida Dors. De voorstelling draait om de vraag: 'Wat als je na de dood toch verantwoording moet afleggen?' Het podium is een voorgeborchte, waar een strenge moedergodin en haar engelen onaardse muziek voortbrengen (compositie: Jacob ter Veldhuis). Opgezwepen door deze beweeglijke rechters, worden de beklagden (vijf dansers) teruggeworpen naar hun verleden: de daden waarop ze trots zijn én de momenten die ze liever zouden vergeten.

Met *Winehouse Tripping into Bach* (2019) gaan we een co-creatie aan met Danstheater AYA. De voorstelling contrasteert het explosieve leven van Amy Winehouse met gloedvolle aria's van Bach. Tegenover de hunkerende ziel van Winehouse (vertolkt door een 'chanson-zangeres' en een danseres) staat een eenzame man die berust in de naderende dood, vergezeld door dansende schimmen. Gitarist en componist Sven Hamerpagt is nu eens de lava die alles opstuwt, dan weer het berustende koraal dat iedereen tot bedaren brengt.

Voor de jaren 2019-2020 staat een creatie gepland met regisseur Michiel de Regt en choreograaf Iván Pérez als artistiek duo. Ook geven we met Club Guy&Roni en Slagwerk Den Haag vervolg aan de eerdere co-creatie *Naked Lunch* (2013). De beoogde componist is Alexander Schubert.

SILBERSEE

CHOREOGRAFEN Nicole Beutler, Wies Bloemen,
Alida Dors, Iván Pérez, Guy Weizman

dido dido

PRODUCTIE: Silbersee + NBprojects + Ulrike Quade Company

CREATEURS: **Choreografie:** Nicole Beutler | **Muzikale leiding:** Romain Bischoff | **Compositie en klankontwerp:** Wouter Snoei

PLANNING: **Werksessies** nov 2016, feb 2017, sep t/m okt 2017 | **Voorstellingen** eind okt t/m dec 2017

SPEELPLAN EN VERKOOP: **30 voorstellingen** (10 internationaal) | Middenzaal | **Première:** Frascati | **Verkoop:** Theaterzaken Via Rudolphi.

DOELGROEPEN: achterban van Nicole Beutler en Silbersee + dansliefhebbers + muziektheaterliefhebbers + liefhebbers van de betreffende opera + liefhebbers van cross-over.

speak (up)

PRODUCTIE: Silbersee + BackBone

CREATEURS: **Choreografie:** Alida Dors | **Muzikale leiding:** Romain Bischoff | **Compositie:** Jacob ter Veldhuis

PLANNING: **Werksessies** mrt, jun & nov 2017 t/m feb 2018 | **Voorstellingen** feb t/m apr 2018.

SPEELPLAN EN VERKOOP: **25 voorstellingen** (5 internationaal) | Middenzaal | **Verkoop** Gysele ter Berg / Business & Arts.

DOELGROEPEN: jongeren (16+) + achterban van Silbersee, BackBone, JacobTV + dansliefhebbers + muziektheaterliefhebbers + liefhebbers van cross-over.

winehouse tripping into bach

PRODUCTIE: Silbersee + Danstheater AYA

CREATEURS: **Choreografie:** Wies Bloemen | **Muzikale leiding:** Romain Bischoff | **Compositie:** Sven Hamerpagt

PLANNING: najaar 2019

3.2. CONCERTCIRCUIT: MUSIQUE EN SCÈNE

In het circuit van concertzalen en kerken verrassen wij het publiek door de wijze waarop wij de muziek via poëtische beelden nog aangrijpender weten te maken: 'musique en scène'. In deze artistieke lijn vallen grootschalige internationale creaties en producties voor de Nederlandse zalen.

Homo Instrumentalis (2017) handelt over de verwevenheid van mens en machine. In de loop der eeuwen hebben wij talrijke technieken ontwikkeld om onze greep op de wereld te verstevigen; maar zijn we intussen niet zelf de randapparaten van onze computers aan het worden? De voorstelling toont hoe 'het wonder der techniek' ingrijpt in het menselijk bestaan op vier momenten in de geschiedenis. Elk tijdperk wordt verklankt door een compositie: *La fabbrica illuminata* van Luigi Nono, *Machinations* van Georges Aperghis en twee nieuwe opdrachtwerken van Yannis Kyriakides. Zangers, dansers en een levend video-object nemen het publiek mee in een hallucinerende tijdreis. *Homo Instrumentalis* beleeft zijn première tijdens de Ruhrtriennale.

In 2014 begonnen we met de reeks **nieuwe passies**. Ieder seizoen creëren we een voorstelling die voortborduurde op de oratorium- en passietraditie, vanuit de overtuiging dat de passievorm ook in de gesecculariseerde samenleving van betekenis blijft als een verhaal waarin het lijden van een individu een algemene zeggingskracht krijgt.

Na *Match Girl Passion* (2014/2015) en *Sarah's Passion* (2016) maken we in 2017 *Tristan & Isolde – een noodlotspassie*, gebaseerd op *love fail* van David Lang. Refererend aan de Middeleeuwse sage van Tristan en Isolde, zoomt de voorstelling in op het leed van de verbroken liefde, een passie die vrijwel iedereen herkent. In een wanordelijk archief vol liefdes- en afscheidsbrieven duiken talrijke Tristans en Isoldes op, om hun gedoemde liefde nog eenmaal te herleven.

COACHES EN ASSISTENTEN Juliette van Ingen (dans/beweging),
Carlos García Estévez (spel/beweging),
MaNOj Kamps en Henry Kelder (dirigent en repetitor),
Isabel Schröder (co-regisseur) en
Wouter Snoei (compositie & elektronica)

SILBERSEE

Voor het volgende jaar zullen 'huislibrettist' Jibbe Willems en Componist des Vaderlands Willem Jeths samen een passie maken: *Vier met mij het leven* (2018). Jibbe Willems: "Wij zijn god verloren en wanneer wij naar de lucht kijken, zien wij enkel leegte. Maar nog altijd verlangen wij naar vervulling. Vervulling van het gat dat in onze borstkas klopt. Wij vullen het met hamburgers, breedbeeldtelevisies en spektakel, maar wanneer de hamburger op is, de televisie gekocht, het spektakel beleefd, blijft de leegte schrijnen." Met Mehrnouch Rahmani als hogepriesteres en Orgel Vreten als fout Hammondorkest. Een cantonier van zangeressen switcht van koraal naar gospel en bakt tussendoor hamburgers voor het genootschap van ongelovigen.

Voor de jaren 2019-2020 staat onder meer een co-creatie met het Ragazze Quartet en Via Berlin gepland: een voorstelling over gokverslaving, waarvoor we in gesprek zijn met Yannis Kyriakides (muziek) en Guy Weizman (regie). Verder maken we *Enter XTC*, een 'doolopera' van componist Raphaël Cendo, geïnspireerd op de mythische labyrintbewoner Minotaurus en met sculpturen van Berlinde De Bruyckere. In de passie-reeks zal Wouter Snoei een herinterpretatie maken van Bachs passiemuziek: *Johann's Passion*.

tristan & isolde – een noodlotspassie

PRODUCTIE: Silbersee

CREATEURS: Muziek: David Lang | **Regie:** Isabel Schröder | **Video & Scenografie:** Morgana Machado Marques | **Muzikale leiding:** Romain Bischoff

PLANNING: **Werksessies** nov-dec 2016, feb-mrt 2017 | **Voorstellingen** mrt t/m apr 2017

SPEELPLAN EN VERKOOP: 10 voorstellingen (3 internationaal) | Middenzaal | **Première:** Muziekgebouw aan 't IJ | **Verkoop:** Silbersee.

DOELGROEPEN: liefhebbers nieuwe muziek + avontuurlijke liefhebbers van de passietraditie + operaliefhebbers.

homo instrumentalis

PRODUCTIE: Silbersee + Ruhrtriennale + De Bijloke + Muziekgebouw aan 't IJ.

CREATEURS: **Algemene artistieke leiding:** Romain Bischoff | **Choreografie:** Johanne Saunier | **Co-regie:** Isabel Schröder | **Klankontwerp:** Wouter Snoei | **Video:** Morgana Machado Marques

PLANNING: **Werksessies** nov 2015, mrt 2016, jun 2016, aug t/m sept 2017 | **Voorstellingen** sept t/m okt 2017, apr 2018.

SPEELPLAN EN VERKOOP: 10 voorstellingen (6 internationaal) | locatie (401+ toeschouwers) en grote zalen | **Première:** Ruhrtriennale | **Verkoop** door Silbersee.

DOELGROEPEN: liefhebbers nieuwe muziek en muziektheater + geïnteresseerden in het thema (verhouding mens & technologie) + festivalbezoekers (Ruhrtriennale).

SILBERSEE

COMPONISTEN David Dramm, Yannis Kyriakides, Willem Jeths, Jacob ter Veldhuis, David Lang, Raphaël Cendo, Alexander Schubert, Wouter Snoei, Thomas Smetryns, Sven Hamerpagt, Florian Magnus Maier, Leonard Evers, Georges Aperghis, Raaf Hekkema

vier met mij het leven – een seculiere passie

PRODUCTIE: Silbersee + Orgel Vreten.

CREATEURS: Regie: Dagmar Slagmolen | **Compositie:** Willem Jeths | **Libretto:** Jibbe Willems | **Muzikale leiding:** Romain Bischoff

PLANNING: Werksessies 2 periodes in 2017, afmontage feb-mrt 2018 | **Voorstellingen** vanaf mrt t/m apr 2018.

SPEELPLAN EN VERKOOP: 15 voorstellingen (3 internationaal) | Middenzaal | **Première:** Muziekgebouw aan 't IJ |

Verkoop door Silbersee & Orgel Vreten

DOELGROEPEN: liefhebbers nieuwe muziek + avontuurlijke liefhebbers van de passietraditie + operaliefhebbers, achterbannen Silbersee & Orgel Vreten

3.3. JEUGDTHEATERCIRCUIT: MUZIEK ALS STUWKRACHT

In onze jeugdtheaterproducties creëren we een betoverende wereld waarbij de muziek de stuwkracht van het verhaal is. Het muzikale verhaal wordt op de vloer ontwikkeld, onder begeleiding van de theatermaker, de muzikaal leider en de componist. Het is ongehoord muziektheater zonder enig K3-gehalte. Het jongste publiek krijgt zo de allernieuwste muziek voor de kiezen – en smult ervan, zoals ook bleek uit onze veelgeprezen productie *Wij gaan op berenjacht* (4+). Deze co-creatie met Theater Sonnevanck keert in 2017 terug naar de theaters. *Theaterkrant* oordeelde: "er zijn maar weinig welke-leeftijd-dan-ook-plus-voorstellingen waarbij echt alles klopt. Dit is er een van."

De samenwerking met Sonnevanck krijgt bovendien vervolg in **2019-2020**: in 2019 maken we *Het is niet eerlijk*, een humorvolle en gezongen variant op het Kaïn en Abel-verhaal; in 2020 volgt een nieuwe co-creatie. Daarnaast hebben Oorkaan en Silbersee de wederzijdse intentie om in 2019 of 2020 samen te werken.

Naast nieuwe co-creaties met Sonnevanck en Oorkaan ontwikkelen we samen met Jeugdtheater De Krakeling 'Cage Out!', een jaarlijks educatieproject dat vmbo'ers letterlijk en figuurlijk een podium geeft. Ook hier is muziek een stuwkracht die jongeren verleidt om nieuwe kanten van zichzelf te ontdekken, hun horizon te verbreden en een unieke podiumervaring op te doen.

Geselecteerde leerlingen van (vmbo-)scholen creëren samen een interdisciplinaire voorstelling van hoog niveau, geïnspireerd op de *Song Books* van John Cage. Tijdens het werkproces worden zij door een regisseur en coaches begeleid in spel, zang, tekst, muzikaliteit en beweging/dans. De voorstelling is een poëtische assemblage van persoonlijke verhalen en zelfgecreëerde muziek, met de stem als hoofdcomponent. Dans, chansons, koorzang, hiphop, pop, acrobatie – alles aaneengeregen, gestapeld, stilgelegd en omgegooid volgens het toevalsprincipe van Cage.

SILBERSEE

wij gaan op berenjacht 4+, doorgespeelde voorstelling

PRODUCTIE: Silbersee + Theater Sonnevanc.

SPEELPLAN EN VERKOOP: 20 voorstellingen in najaar 2017 (waarvan 2 in Amsterdam) | Kleine /Middenzaal |

Verkoop: Stip.

cage out!

PRODUCTIE: Silbersee + Jeugdtheater De Krakeling

CREATEURS: Regisseur + coaches uit netwerk van Silbersee

PLANNING: Jaarlijks terugkerend educatietraject | **Voorstellingen** in juni/juli | Audities in de vorm van workshops in juni en/of september | **Workshops/repetities** wekelijks tussen januari en juni. Workshops worden gerekend als educatieve activiteiten onder 5.3 op het FPK-formulier.

SPEELPLAN EN VERKOOP: jaarlijks 4 openbare uitvoeringen in Jeugdtheater De Krakeling.

DOELGROEPEN: jongeren uit onder- en bovenbouw vmbo + familie, vrienden en klasgenoten + reguliere bezoekers uit het netwerk van de Krakeling en Silbersee.

3.4. THEATERCIRCUIT: BEELDEND MUZIEKTHEATER

Binnen het theatercircuit kiest Silbersee voor co-creaties met beeldende theatermakers. Zo continueren we in het nieuwe kunstplan de museale performance *La maison vague* (2016, co-creatie met LOD Muziektheater uit Gent en Le Corridor uit Luik), waarin de droomwereld van zeemannsliederen tot leven komt via objecten, animatiefilms, zang en spel. De compositie is in handen van Thomas Smetryns.

Verder creëren we met Ulrike Quade *Dorian Gray* (2018), naar Oscar Wildes verhaal over de man die door een duivelse wisseltruc jong blijft, terwijl zijn portret veroudert. Leonard Evers schrijft nostalgische salonmuziek, die langzaam vervormt: terwijl Dorian steeds meer tot een kitch-versie van zichzelf wordt, spiegelt de muziek zijn verval. Samen met de spelers van Ulrike Quade veranderen twee Silbersee-zangers in poppenspelers. De ongenaakbaar mooie pop en zijn smetteloze stem contrasteren schrijnend met de vermoeidheid van de spelers. Voor altijd jong, een onvergankelijk mooie stem – kan het ook een last zijn?

Samen met Gienke Deuten maken we in 2018 *Polderklank*, een muzikale reis door het Nederlandse landschap van de Middeleeuwen tot vandaag. De reis voert langs Lassus, Sweelinck en de Andriessens tot de DJ's van nu.

SILBERSEE

THEATERMAKERS Gienke Deuten, Michiel de Regt,
Dagmar Slagmolen, Michel Sluysmans,
Ulrike Quade, Flora Verbrugge,
Inne Goris, Gorges Ocloo

Ondertussen zien we hoe het Nederlands landschap zich vormt. Hoe water land wordt, molens windturbines en veen weiland. Hoe woonboulevards en asfalt ten slotte de koeien en het groen maken tot museumstukken tussen de oprukkende steden. Een videokunstenaar, vier zangers, een organist, een DJ en klankontwerper/componist Wouter Snoei zoeken al botsend en 'polderend' naar de ultieme stem van de Nederlandse ziel.

Voor de jaren 2019-2020 staan nu twee nieuwe co-creaties met onze Belgische partner LOD Muziektheater gepland, waarvoor nog de juiste componisten gezocht worden. *Mensenpraat* wordt een duet in taal, muziek en beweging, geïnspireerd op de gelijknamige bundel van Armando en geregisseerd door Inne Goris, met wie we eerder *Sneeuw* maakten. In *Moby-Dick* verbindt regisseur Gorges Ocloo de beroemde roman van Herman Melville met de vluchtelingenproblematiek. Europese en Afrikaanse muziek gaan een dialoog aan.

la maison vague *doorgespeelde voorstelling*

PRODUCTIE: LOD muziektheater + Corridor + Silbersee

SPEELPLAN EN VERKOOP: 8 voorstellingen in 2017 en 2018 (7 internationaal) | Kleine / Middenzaal | **Verkoop** door LOD muziektheater.

dorian gray *naar Oscar Wilde*

PRODUCTIE: Ulrike Quade Compagny + Silbersee

CREATEURS: Regie: Ulrike Quade | **Muzikale leiding:** Romain Bischoff | **Componist:** Leonard Evers

PLANNING: **Werkessies** in dec 2017, apr 2018, aug-sept 2018 | **Voorstellingen theaters** sept-nov 2018 | **Voorstellingen muzieksalen** dec 2018.

SPEELPLAN: 40 voorstellingen | Middenzaal | **Verkoop:** Bureau Berbee

DOELGROEPEN: achterban van Ulrike Quade Company, Silbersee + liefhebbers van beeldend en objecttheater + liefhebbers van muziektheater + liefhebbers van het boek van Oscar Wilde + leerlingen en docenten Engels.

polderklank

PRODUCTIE: Silbersee + Gouden Haas

CREATEURS: Regie: Gienke Deuten | **Muzikale leiding:** Romain Bischoff | **Videokunst:** n.t.b. | **Bewerking bestaande composities + klankontwerp:** Wouter Snoei

PLANNING: **Werkessies** dec 2017 - jun 2018, afmontage najaar 2018 | **Voorstellingen** najaar 2018.

SPEELPLAN EN VERKOOP: 15 voorstellingen | Middenzaal | **Verkoop** door Silbersee & Alles voor de Kunsten.

DOELGROEPEN: achterban van Silbersee en Gouden Haas / Gienke Deuten + liefhebbers van beeldend theater + liefhebbers van muziek + geïnteresseerden in het thema (Nederlandse landschappen en de geschiedenis van Nederland).

3.5. LOCATIETHEATERCIRCUIT: OEROPERA'S

Met de rauwe, zintuiglijke locatievoorstellingen *Woyzeck* (2014) en *Dijkdrift* (2016, in wording) hebben we een bron aangeboord waaruit nog volop te putten valt. De komende jaren continueren we deze reeks van 'oeropera's', in samenwerking met theaterfestival Oerol.

In de vorm van een trilogie ontwikkelen we een oorspronkelijke, oer-Hollandse vorm van opera waarin wind- en zeeruis, aards geploeter, en kreten tegen een schrikwekkend lege hemel belangrijke leidmotieven zijn. Jibbe Willems schrijft de libretti. In klank, beweging en poëzie leggen de oeropera's de krochten van de menselijke psyche bloot. Na een eerste speelperiode op locatiefestivals krijgen de voorstellingen een tweede leven in de concert- of theaterzaal – uiteraard met behoud van de onstuimige, 'oerse' kwaliteiten waar de oorspronkelijke speellocaties toe hebben bijgedragen.

Het eerste deel van de trilogie, *Dijkdrift*, speelt in de zomer van 2016 op de festivals Karavaan en Oerol en wordt in 2017 uitgebracht voor de concertzalen. *Dijkdrift* toont hoe een dijkenbouwende eilandgemeenschap ten onder gaat aan de angst voor alles wat vreemd is.

SILBERSEE

VORMGEVERS / BEELDEND KUNSTENAARS Patrick Corillon, Michiel Voet, Dieuweke van Reij, Theun Mosk, Morgana Machado Marques, Sarah Nixon, Berlinde de Bruyckere, Esmée Thomassen, Erik van Raalte, Janne Sterke, Floriaan Ganzevoort

De tweede Oeropera is *Aardappelvreter* (2017). Een boerenfamilie komt bijeen om de overleden moeder te begraven en de schrale erfenis te verdelen. Enkele zonen zijn altijd op de armoedige aardappelboerderij gebleven, de andere kinderen hebben zich het verfijnde stadsleven eigen gemaakt. Met het verdelen van de boedel raakt de familie zelf steeds verder verscheurd. Schrijver Jibbe Willems geeft de botte achterblijvers en de over-gecultiveerde nestverlaters elk een eigen idioom en grammatica, en laat het contrast tussen stad en land zo op taalniveau doorklinken. Componist David Dramm tekent voor de boerse én de bourgeoise muziek.

In 2020 volgt het laatste deel van onze oeropera-trilogie: *Vleeskunst*, over een Hollandse slager in de 17de eeuwse handelskolonie Deshima, die gek wordt van liefde voor een Japanse vrouw. *Vleeskunst* is een co-creatie met Slagwerk Den Haag onder regie van Michel Sluysmans.

dijkdrift – over de ondergang van een eilandvolk *doorgespeelde voorstelling*

PRODUCTIE: Silbersee + Calefax.

SPEELPLAN & VERKOOP: 10 voorstellingen in 2017 in de concertzalen | Grote zaal | **Verkoop:** Silbersee en Calefax.

oeropera II – aardappelvreter

PRODUCTIE: Silbersee + evt. samenwerkingspartner

CREATEURS: Regie: Gienke Deuten | **Muzikale leiding:** Romain Bischoff | **Libretto:** Jibbe Willems | **Compositie:** David Dramm

PLANNING: **Werksessies** in apr-juni 2017, nov 2017, apr-jun 2018 | **Openbare repetities** tijdens Oerol 2017 |

Voorstellingen jun t/m aug 2018.

SPEELPLAN EN VERKOOP: 25 voorstellingen | Locatiefestivals (401+ toeschouwers) | **Première:** Oerol | **Verkoop** door Silbersee.

DOELGROEPEN: bezoekers zomerfestivals + achterban Silbersee, Gienke Deuten, Jibbe Willems, bezoekers via netwerk boerenorganisaties.

SILBERSEE

HUISSCHRIJVER Jibbe Willems

III. PLAATS IN HET VELD EN BIJDRAGE AAN DE PLURIFORMITEIT

1. Muzikale wortels en een theatrale geest

Silbersee positioneert zich bewust tussen de theater- en de muziekpraktijk. We hebben onze wortels in de opera en de structuur van onze voorstellingen is *doordesemd van muziek*, maar we geven ons creatieproces vorm met de *mentaliteit van een dans- of theatergezelschap*: zoekend naar intimiteit, ‘op de vloer creërend’ en met een voortdurende hang naar vernieuwing van de bestaande vormen. Door doelbewust in verschillende circuits te spelen, bereiken we een zeer breed publiek. Waar het concertpubliek met name de theatraliteit van onze producties als vernieuwend ervaart, is voor het dans- en theaterpubliek juist de verregaande integratie van (vocale) muziek in de handeling onderscheidend.

2. Een onderscheidende vorm van interdisciplinariteit

Silbersee onderscheidt zich in het Nederlandse muziektheaterlandschap door de in dit plan omschreven visie en werkpraktijk, waarin avontuurlijkheid, co-creatie, menselijkheid en hoogstaande muzikaliteit centraal staan. De samenwerkingsverbanden die we daarbij aangaan met podia (Dansmakers, Muziekgebouw, Krakeling) en gezelschappen (te veel om op te noemen) zijn uitgebreid beschreven op andere plaatsen in dit plan.

Dat ons vooruitstrevende co-creatiebeleid en het veelzijdige vakmanschap van onze performers ook door anderen op waarde worden geschat, blijkt wel uit de kritieken die we de afgelopen jaren ontvingen. Een selectie:

“Het zou een clash kunnen worden of een opgelegd rendezvous. Maar het wordt een zinderende ontdekkingstocht naar een kruisbestuiving tussen de verfijnde zeventiende-eeuwse barok van Monteverdi en een gescratchte remake ervan met dubstep en hiphop.”

– Annette Embrechts over *MonteverdiISH* (i.s.m. ISH, 2011)

“Ze weten geweldig gebruik te maken van de schitterende ruimte, de schaduwwerking op de muur en de akoestiek, zodat de Oude Kerk voor even een theater wordt.”

– Femke Greiner over *Powervrouwen* (Museumnacht 2013)

SILBERSEE

PODIA / PRODUCTIEKERNEN Muziekgebouw aan't IJ,
Jeugdtheater de Krakeling, Dansmakers Amsterdam, Oerol,
Ruhrtriennale, Muziekcentrum De Bijloke, LOD Muziektheater

“Fantastisch, hoe naturel klassieke muziek samenvalt met hedendaagse vormen van muziek en dans.”
– Moos van den Broek over *DJ MOZART* (i.s.m. ISH, 2014)

“Maar belangrijker dan al deze verschillende namen is de verwonderlijke eenheid die werd bereikt met zulke heel verschillende elementen (...) Zelden zal circus, opera en teksttheater zo geïntegreerd zijn geweest.” “Een voorstelling die als een vuistslag het opera-genre vernieuwt. Une pure merveille!”
– Max Arian en Stéphane Capron over *Daral Shaga* (i.s.m. FERIA Musica, 2014)

“De combinatie van licht, klank, beweging en beeld overlaadt de zintuigen met een weelde aan synesthesieën...” – Evelyne Coussens over *Sneeuw* (i.s.m. LOD Muziektheater, 2014)

“Voor wat volgt louter superlatieven. Het is oersimpel en razend knap. De voorstelling mengt dans, zang, toneel en decor op inventieve en verrassende wijze...”
– Henri Drost over *Wij gaan op Berenjacht* (i.s.m. Theater Sonnevank, 2015)

3. Invloed

De impact van ons werk beperkt zich niet tot onze eigen voorstellingen. Zo nemen Silbersee'ers hun expertise als veelzijdige, makende performers mee naar andere projecten buiten Silbersee, en 'infecteren' zij daarmee ook weer andere kunstenaars. De partners met wie wij samenwerken geven bovendien aan dat de co-creatieprocessen blijvend hun stempel drukken op het artistieke beleid – zoals ook wij blijven leren van iedere liaison... *Last but not least*: met Spritzl! geven we onze onorthodoxe aanpak door aan de nieuwste garde makers.

IV. ONDERNEMERSCHAP

Met een kleine, flexibele organisatie creëert Silbersee een grote diversiteit aan producties.

Co-creatie is voor ons niet alleen belangrijk als artistieke werkwijze, maar ook als een eigen vorm van cultureel ondernemerschap. Zo is het een *efficiënte manier van produceren*: de productionele, zakelijke en publicitaire taken worden verdeeld over beide gezelschappen. Voorts spreken de meeste van onze co-creaties *uiteenlopende publieksgroepen* aan; via de gecombineerde netwerken van de samenwerkingspartners lukt het ons om nieuwe muziek en grensverleggende cross-overs aan een breed publiek te presenteren. We blijven succesvolle voorstellingen in de toekomst doorspelen, eventueel bewerkt voor presentatie in een ander circuit dan oorspronkelijk. Zo wordt het publieksbereik verder vergroot, met relatief weinig kosten.

1. Financiën

1.1. FINANCIERING

Mix van inkomstenbronnen en mogelijke risico's

Voor de periode 2017-2020 bestaat de financiering van Silbersee uit de volgende inkomstenbronnen:

- directe opbrengsten/publieksinkomsten: 21,5% van totale baten (was 34% in de periode 2013-2015 omdat hier de coproductiebijdragen onder vielen, die we voortaan onder 'directe opbrengsten/overig' scharen)
- directe opbrengsten/overig: 18% (was 0%, zie hierboven)
- indirecte opbrengsten: 0,5% (was 0%)
- overige bijdragen uit private middelen: 0,5% (was 0%)
- structurele subsidie FPK: 45% (was 58%)
- structurele subsidie AFK: 9% (was 0%)
- overige bijdragen uit publieke middelen: 2,5% (was 6%)
- incidentele subsidies uit private middelen: 3% (was 2%)

De afhankelijkheid van de structurele bijdrage van het Fonds Podiumkunsten neemt af in vergelijking met de periode 2013-2015 en dat geldt ook voor de overige bijdragen uit publieke middelen. De directe inkomsten uit activiteiten (uitkoopsommen en coproductiebijdragen) zullen een paar procent stijgen, evenals de incidentele subsidies uit private middelen. Nieuw is de gevraagde bijdrage bij de Gemeente Amsterdam, die in de begroting 9% van de totale baten vormt.

Zowel publieksinkomsten als incidentele overheids- en private bijdragen kunnen fluctueren. Zoals opgemerkt in hoofdstuk II, § 2.4, brengt onze werkwijze bovendien een klein financieel risico met zich mee. Ons zakelijk beleid is zo opgezet dat we dankzij een buffer eventuele tegenvallers binnen de periode van vier jaar kunnen opvangen, zoals ons in het verleden ook steeds gelukt is.

1.2 VERGROTING EIGEN INKOMSTEN EN WERVING PRIVATE MIDDELEN

We wisten in de periode 2013-2015 een eigen inkomstenquote (EIQ) te behalen van 36%, ruim boven de norm van 25%. In de periode 2017-2020 laten we dit stijgen naar gemiddeld 43%. Dit realiseren wij als volgt:

- Er wordt meer aangevraagd bij private fondsen dan in het verleden. Voor het educatietraject 'Cage Out!' (met een sterk maatschappelijk profiel) zullen wij bovendien nieuwe private fondsen aan ons kunnen binden. Gemiddeld € 42 500 achten wij realistisch; in 2017 is hiervan al € 30 000 gedekt door Stichting Ammodo.
- De totale directe opbrengsten gaan van 34% naar 39,5% van de baten, onder meer dankzij hogere coproductiebijdragen.
- Wij realiseren ongeveer 20 voorstellingen per jaar boven het gesubsidieerde aantal. Daarmee genereren wij extra publieksinkomsten waar geen overheidssubsidie tegenover staat.
- Onze ANBI-status maakt het mogelijk om te schenken aan Silbersee. Vanaf medio '16 zetten wij een wervingsprogramma op voor vrienden en donateurs. Voor deze *Silberfreunde* organiseren we onder meer een jaarlijkse avond met een diner en highlights uit producties.
- We werken aan meer 'indirecte inkomsten': 1. De werkwijze van Silbersee, en Romain Bischoff in het bijzonder, kan worden ingezet als inspiratiebron voor managers. We hebben de ambitie om workshops voor het bedrijfsleven te organiseren, rondom thema's als co-creatie en durf. 2. We gaan onze eigen werkruimte en overnachtingsplekken (zie § 1.3) ook verhuren aan andere gezelschappen.

1.3 EFFICIËNTIE EN KOSTENBESPARINGEN

Zoals beschreven aan het begin van dit hoofdstuk, is co-creëren een efficiënte vorm van produceren. Mede daardoor kunnen we onze organisatie klein en wendbaar houden.

Wat betreft efficiëntie in onze bedrijfsvoering hebben we een goed 'track record': met lage beheerlasten weten we veel activiteiten te organiseren. Vanwege de toename van activiteiten wordt de organisatie volgend jaar iets uitgebreid (zie volgende paragraaf), maar het aandeel van de beheerlasten op de totaalbegroting blijft onverminderd laag: 10%.

Naast ons kantoor in Muziekgebouw aan 't IJ huren we tegen lage kosten een repetitieruimte en productiekantoor in Zaandam. Daar hebben we ook drie slaapkamers voor buitenlandse makers en performers. Zo drukken we de kosten voor het onderdak van onze vele buitenlandse medewerkers.

SILBERSEE

VERKOOPBUREAUS STIP, Bureau Berbee,
Frontaal Theaterbureau, Theaterzaken Via Rudolphi,
Alles voor de Kunsten, Business & Arts

PARTNERS IN PUBLICITY Cavemen, la fabrique des regards

2. Bedrijfsvoering

2.1 VESTIGINGSPLEK EN ORGANISATIE

Silbersee is met ingang van 2016 gevestigd in het Muziekgebouw aan 't IJ.

Romain Bischoff ontwikkelt en bewaakt als directeur de artistieke lange termijnvisie en bedrijfsvoering van Silbersee, ondersteund door Katrien Sitters op het zakelijke vlak en Wout van Tongeren op het gebied van dramaturgie en artistieke coördinatie.

De huidige omvang van het bureau van Silbersee is erg bescheiden. Ruim 100 complexe voorstellingen realiseren met 2,5 FTE (artistiek 1,7 FTE, zakelijk 0,8 FTE) is een tour de force. Gezien de ambities is uitbreiding noodzakelijk. Voor de productionele en publicitaire taken huren wij momenteel op projectbasis externen in, tezamen het equivalent van 1 FTE. Op beide vlakken moeten we meer stabiliteit creëren. In de periode 2017-2020 versterken we de organisatie daarom structureel met een tweetal vaste medewerkers (1,5 fte): een productiemedewerker en een medewerker op het gebied van 'sales, marketing, communicatie'. Hiermee worden deze functies in de organisatie gewaarborgd, terwijl we feitelijk slechts 0,5 FTE groeien.

2.2 BESTUUR & GOVERNANCE CODE CULTUUR

Het bestuur functioneert onder meer als klankbord en adviesorgaan voor de directie bij de ontwikkeling en aanscherping van de bedrijfsvoering. Vanuit de diverse achtergronden van de bestuursleden worden de bedrijfsprocessen geëvalueerd. Ervaring met organisatieprocessen is onderdeel van de profielschets. Het bestuur van de Stichting Silbersee onderschrijft de Governance Code Cultuur en evalueert aan de hand hiervan periodiek zijn besturingsproces.

2.3 CODE CULTURELE DIVERSITEIT

Personeel & medewerkers

Silbersee werkt zowel op toneel als achter de schermen met talenten uit alle windstreken, van Afro-Amerikaans tot Iranees en van (tweede generatie) Marokkaans tot Japans.

Partners, programmering en publiek

De keuze van cultureel diverse co-creatiepartners waarborgt dat de programmering en het publiek zeer divers zijn: zoals beschreven in hoofdstuk II § 1.3, leidt de vermenging van kunstvormen op het podium ook tot culturele diversiteit in de zaal.

Met ingang van 2017 gaan wij een meerjarige samenwerking aan met Jeugdtheater De Krakeling; een educatief muziektheatertraject dat tot stand komt samen met een aantal vmbbo-scholen en waardoor wij een moeilijk bereikbaar en cultureel divers publiekssegment aanboren.

3. Publiek

3.1. DIRECT CONTACT MET EEN DIVERS PUBLIEK

Silbersee bereikt op dit moment gemiddeld 29 000 bezoekers per jaar en wil dit laten groeien naar gemiddeld 32 000. Wij ontplooiën onze activiteiten bewust in diverse circuits (zie hoofdstuk II, § 3) en bereiken daarmee uiteenlopende publieksgroepen: kinderen, jongeren, dansliefhebbers, theater- & festivalbezoekers, operapubliek en liefhebbers van (nieuwe) muziek. Doordat we met vaste regelmaat in de genoemde circuits spelen, bouwen we op elk van die plekken aan onze zichtbaarheid.

Voor ons is het directe contact met het publiek uiteraard de beste vorm van feedback. We organiseren geregeld inleidingen of nagesprekken rond voorstellingen, en zijn sinds 2014 actiever momenten gaan creëren voor het publiek om na afloop op het toneel de performers te ontmoeten.

3.2. MONITORING EN MARKETING À LA SILBERSEE

Het is bekend dat podia de resultaten van eventueel eigen publieksonderzoek doorgaans voor zich houden, evenals de adresgegevens van het publiek en het prijsbeleid: basiselementen voor een doeltreffend relatiebeheer. We zien ook dat klassieke instrumenten als enquêtes of interviews vaak op weerstand stuiten bij publiek. Toch willen we als ‘verbinder’ in contact staan met onze toeschouwers, ook buiten de theaters, festivals en concertzalen. We ontwikkelen hiervoor een strategie die past bij onze signatuur. Via de nieuwe media is een directe, onvertraagde dialoog met de toeschouwer mogelijk, die past bij de connectie die we ook tijdens en rond onze voorstellingen zoeken.

Op dit punt slaan we een nieuwe koers in. De ‘sociale mediastrategie’ zal tot de kerntaken behoren van de nieuw aan te trekken medewerker ‘sales, marketing en communicatie’. Voor een goed gebruik van sociale media is het van belang om werkelijk iets te bieden te hebben: geen eenzijdige stroom van aankondigingen, maar prikkelend materiaal, dat oproept tot reacties en hongerig maakt naar meer.

Vaarroute 1: Met een prikkelende *video-wall* in de foyers (die toeschouwers ertoe verleidt om met hun telefoon direct op een vraag of stelling te reageren) gaan we de ‘digitale dialoog’ hechter verbinden met onze creaties. De inhoud van de vraag of stelling vloeit voort uit de voorstelling; nadat bezoekers hebben gereageerd, kunnen wij digitaal met hen in contact blijven, hen betrekken bij nieuwe producties etc.

Vaarroute 2: We zien media als facebook, twitter, instagram en youtube ook als podia op zich, die net als de concertzaal of het theater vragen om creatie. We zetten hiervoor een reeks filmclips op, gericht op de ‘generatie y’. Onze mede-investeerder is het creatieve bureau **Caveman**. Deze bloggers / influencers / videomakers werken voor merken als Van Gils, Converse en Warsteiner. Hun intrigerende web-video’s drukken eerder een levensgevoel uit dan een directe reclameboodschap. De clips die we met Cavemen maken, hebben een ‘wie-is-de-mol-nieuwsgierigheidsfactor’ en zullen pas na twee jaar direct met de organisatie Silbersee te koppelen zijn.

Commercieel uitbaten en artistiek toe-eigenen van sociale media gaan in deze twee projecten hand in hand; zo geeft Silbersee vorm aan ‘publieksmonitoring’ en ‘marketing’ op een manier die aansluit op het artistieke beleid.

3.3. MARKETINGSTRATEGIE

De komende jaren investeren we in sales, marketing, communicatie & free publicity. We onderhouden en vergroten onze zichtbaarheid door:

- Nieuwe huisstijl en website. In anderhalf jaar tijd is de nieuwe naam Silbersee al behoorlijk ingeburgerd geraakt. Om onze herkenbaarheid verder te vergroten, zijn we eind november begonnen met de ontwikkeling van een nieuwe huisstijl, samen met *la fabrique des regards*. Een volledig vernieuwde website komt dit voorjaar online.
- Uiteraard zullen we gebruik blijven maken van flyers, teasers, affiches, etc. en zullen we goede content en beeldmateriaal beschikbaar stellen voor communicatie door andere 'stake/stageholders'. Communicatie met de achterban via de sociale media wordt een kerntaak voor de medewerker sales, marketing & communicatie.
- We kiezen met de realisatie van de filmclips met Cavemen voor een vernieuwende vorm van communicatie. We creëren 'rumour around the brand' en realiseren op die manier nieuwsgierigheid naar Silbersee.
- Door succesvolle voorstellingen vaker door te spelen, vergroten we het effect van mond-tot-mond reclame en versterken we de band met het publiek.
- Meer dan vroeger zullen we Silbersee als gezelschap in het nieuws brengen. We zijn grensverleggend en creëren opvallende samenwerkingen die vanuit de vernieuwing interessante content opleveren voor (vak) journalisten, bloggers etc.
- In onze aanpak staat het publiek altijd centraal: voor het educatieproject 'Cage Out!' zullen we andere methodes en andere middelen benutten dan voor de passiereeks.
- We zoeken (pro-)actief samenwerking op het gebied van marketing & communicatie met andere gezelschappen en podia om er gezamenlijk voor te zorgen dat we een zo groot en breed mogelijk publiek bereiken.

3.4. SPEELLOCATIES NATIONAAL EN INTERNATIONAAL

In het Muziekgebouw aan 't IJ hebben we inmiddels een vaste plek in de programmering. Deze eigen serie wordt de komende jaren uitgebreid, zodat we een nog groter 'thuispubliek' aan ons kunnen binden. Ons netwerk van concertzalen blijven wij bedienen met 'musique-en-scène'-voorstellingen, zoals de jaarlijks terugkerende passies.

Met de (zomer)festivals hebben wij inmiddels een stevige band opgebouwd. Met het Terschellingse Oerol Festival hebben we zelfs een meerjarenafspraak waardoor we ook daar kunnen werken aan publieksofbouw.

De coproducties worden zo veel mogelijk verkocht in samenwerking met gespecialiseerde verkoopbureaus, zoals STIP, Berbee en Theaterzaken Via Rudolphi. Voor ons is vooral hun sterke netwerk in de theaterzalen relevant.

In het vorige beleidsplan namen we ons voor jaarlijks 24 keer in het buitenland te spelen, wat we ruimschoots gehaald hebben. Daarom zetten we voor 2017-2020 in op gemiddeld 26 buitenlandse optredens per jaar. We willen ons internationale netwerk onderhouden en versterken. Aandachtsgebieden:

- **België:** hier hebben we van oudsher veel contacten, bijvoorbeeld met muziektheatergezelschap LOD en podia als De Bijloke, Concertgebouw Brugge, en Klarafestival. Deze worden onderhouden en uitgebreid.
- **Duitsland:** ook hier waren we geregeld te gast op diverse podia. Onze prominente aanwezigheid op de Ruhrtriennale 2017 biedt een uitstekende gelegenheid om dit netwerk te versterken.
- **Frankrijk:** verschillende van onze co-creaties speelden de afgelopen jaren in Frankrijk. Om onze bekendheid te vergroten in dit relatief nieuwe speelgebied, zijn we een samenwerking aangegaan met Laurent Langlois, die een groot netwerk in Frankrijk heeft en voor ons als agent optreedt.

SILBERSEE

V. SPREIDING

De cijfers uit de afgelopen jaren leveren een betrouwbare bron om een inschatting te maken van de spreiding in de komende jaren.

Naast 26 internationale voorstellingen zullen we jaarlijks gemiddeld 20 voorstellingen spelen in regio noord, 15 in oost, 5 in midden, 16 in west, 8 in zuid. We spelen verder 20 voorstellingen in onze thuisstad Amsterdam, 4 in Rotterdam, 3 in Den Haag en 3 in de stad Utrecht.

Wij werken samen met verschillende verkoopbureaus (al dan niet via onze co-creatiepartners) en presenteren ook zelf onze plannen aan programmeurs door heel het land. Voor onze reeks 'nieuwe passies' zijn we dit jaar naast de programmering via reguliere podia ook zelf kerken gaan afhuren, om ter plaatse een directe relatie met een ander publiek te kunnen opbouwen. Op basis van de ervaringen die we nu opdoen met drie 'huurkerken' willen we de komende jaren het lokale netwerk van deze passiereeks uitbreiden.

Na jarenlang vanuit de 'luwte' van Zaandam gewerkt te hebben, hebben we het afgelopen jaar gezocht naar een nieuwe thuishaven. Uiteindelijk bleek Amsterdam de meest logische keuze; veel van onze partnerinstellingen bevinden zich in die stad, en de afgelopen jaren bouwden wij er een vast publiek op. Vanwege de hechte samenwerking met het Muziekgebouw aan 't IJ kozen we voor dat gebouw als nieuwe stek.

VI. TALENTONTWIKKELING

1. Spritzl!: lab voor excellerende jonge makers, performers en componisten

Spritzl! is het muziektheaterlab van Silbersee, in samenwerking met Muziekgebouw aan 't IJ en Dansmakers Amsterdam.

Jonge componisten, schrijvers, choreografen, theatermakers en andere scheppende kunstenaars kunnen een plan indienen voor een interdisciplinair lab. Een selectiecommissie kiest de projecten. Elk lab wordt afgesloten met een presentatie van de onderzoeksresultaten. Op basis van hun ervaringen kunnen makers vervolgens gerichte projectvoorstellen doen aan productiehuizen, subsidiegevers of gezelschappen. Zo draagt Spritzl! bij aan de effectieve doorstroming van interdisciplinaire makers in het werkveld.

Motivatie

Zoals de Raad voor Cultuur onlangs constateerde (*Agenda Cultuur*), zijn er in Nederland nog te weinig plekken waar kunstenaars terecht kunnen om genre-overstijgende projecten te ontwikkelen. Wij hebben hierin een taak te vervullen.

Voor beginnende makers is het de laatste jaren bovendien steeds belangrijker geworden om hun projecten vooraf al overtuigend te presenteren aan subsidiënten of programmeurs. Spritzl! geeft kunstenaars ruimte om een interdisciplinaire taal te onderzoeken of voorstudies te maken van een project: conceptontwikkeling op de vloer. Zo is Spritzl! een schakel tussen opleidingen, productiehuizen en de producerende instellingen.

In de labs vindt een uitwisseling tussen generaties plaats: jonge makers krijgen coaching van ervaren vakmensen, en brengen zelf ook nieuwe ideeën, thema's en kunstvormen mee. Voor de toekomst van de klassieke podiumkunsten is het onontbeerlijk dat instellingen zich ook laten voeden door de nieuwe generatie

Structuur

Aan het bestaan van Spritzl! wordt bekendheid gegeven bij productiehuizen en opleidingen, onder meer door docenten en artistiek leiders op te laten treden als talentscout. Na een voorselectie van de onderzoeksvoorstellen, worden enkele makers uitgenodigd hun plan te 'pitchen'. De beoordelende commissie is samengesteld uit programmeurs, gevestigde makers, artistiek leiders en andere mensen uit het werkveld.

Makers wier plan uitgekozen is, krijgen een budget voor een onderzoek en presentatie (twee tot vier weken). Onder begeleiding van Silbersee bepalen de makers de vorm van het lab en beheren zij de begroting.

Silbersee zorgt voor een werkruimte, biedt algemene begeleiding bij het opzetten en uitvoeren van het onderzoek, en draagt coaches aan met relevante expertise. Het project leidt tot een openbare presentatie in het Muziekgebouw of bij Dansmakers. Mensen uit het werkveld worden persoonlijk uitgenodigd om het eindresultaat te becommentariëren.

Inhoud van het onderzoek

Onderzoeksvorstellen moeten voldoen aan enkele basale voorwaarden:

- Er moet een gerichte onderzoeksvraag en een duidelijke, beperkte doelstelling aan het project ten grondslag liggen.
- Het onderzoek heeft betrekking op de integratie van muziek met andere kunst disciplines.
- De maker is zich bewust van de wisselwerking van zijn uiteindelijke project met een beoogd publiek.
- Aanvragen hebben betrekking op één van de volgende vier aandachtsgebieden:

Spritz! Dance

Dans en muziek zijn onlosmakelijk verbonden, maar met betrekking tot integratie van deze disciplines op het podium is nog een wereld te winnen. Spritz! nodigt makers uit plannen in te dienen voor projecten waarin bewegers op één of andere manier bijdragen aan de muziek en musici op hun beurt deel uitmaken van de beweging.

Spritz! Urban Class

Urban culture (met kunstvormen zoals breakdance, spoken word en veejaying) begint langzamerhand door te dringen tot de gevestigde podia. Er is nog een enorm potentieel voor de werkelijke versmelting van klassieke vormen als de opera of het concert met deze hedendaagse bronnen van de cultuur.

Spritz! Software

Elektronica maken een steeds groter onderdeel uit van de podiumkunsten. De combinatie van dit hoogtechnologische medium met de menselijke stem (het oer-medium) biedt volop stof voor artistiek onderzoek voor componisten, sound engineers, stemkunstenaars, game-designers en transmediale kunstenaars.

Spritz! Bastards

Naast de bovengenoemde specifieke categorieën, blijft één categorie uitdrukkelijk vrij. Makers die ongebruikelijke combinaties van kunstvormen willen maken, die ongehoorde onderzoeksvragen stellen of op andere manieren het ongewisse opzoeken, worden uitgenodigd een plan voor een lab in te dienen.

Silbersee en zijn partners

Met al deze aspecten sluit Spritzl! naadloos aan bij de co-creatieve werkpraktijk die Silbersee in de loop der jaren ontwikkeld heeft, onder meer als postacademische instelling in de BIS, 2009-2012. Wij willen deze ervaring gebruiken om jonge makers te ondersteunen en de ontwikkeling van interdisciplinaire muziektheaterprojecten te stimuleren.

Muziekgebouw aan 't IJ en Dansmakers zijn betrokken in de selectiecommissie en dragen bij door repetitie- en presentatieruimte ter beschikking te stellen. Bij enkele Spritzl! labs treden zij op als coproducent of bieden zij coaching. Samen met Dansmakers neemt Silbersee deel aan de 'talent hub' van Cinedans, Likeminds, Paradiso Melkweg Producties en het Sandberg Instituut.

Spritzl! is ontwikkeld in samenhang met het internationale talentontwikkelingsprogramma van enoa (European Network of Opera Academies); Silbersee is associate partner van enoa en werft mede binnen dit netwerk talenten voor het muziektheaterlab.

Het is beslist niet de bedoeling van Spritzl! om louter voor projecten van Silbersee, Dansmakers of het Muziekgebouw nieuw talent te werven. Makers die een lab volgen, stromen door naar productiehuisen en gezelschappen in de volle breedte van het veld.

2. Talentontwikkeling met Gaudeamus en DNO

Net als voorgaande jaren blijft Silbersee een partner van de Gaudeamus Muziekprijs. Om het jaar kunnen jonge componisten werken indienen voor de categorie 'stemmen'. Silbersee voert geselecteerde werken uit en verstrekt samen met Gaudeamus compositie-opdrachten aan deelnemers en laureaten uit voorgaande jaren. We geven feed-back aan de componisten en stellen hen in de gelegenheid tijdens repetitie-sessies direct met de zangers te werken.

De samenwerking met De Nationale Opera / Talentontwikkeling behelst twee nieuwe producties met jong talent in vervolg op *Kopernikus* (2014). Deze projecten worden op andere wijze bekostigd en worden hier daarom niet nader uitgewerkt.

3. Cijfermatige onderbouwing

Gaudeamus

De kosten kwamen in het verleden uit op gemiddeld € 17 000, waarvan Gaudeamus € 7 000 vergoedt. Omdat we tweejaarlijks deelnemen, bedragen de jaarlijkse kosten € 8 500 en de gevraagde subsidie € 5 000.

Spritzl!

We realiseren vier labs per jaar van gemiddeld drie weken per lab, die gezamenlijk € 110 000 kosten. Deze kosten zijn hieronder verder gespecificeerd. De presentaties voor Spritzl! worden niet als subsidiabele voorstellingen gerekend.

De bijdragen van Dansmakers (neemt deel aan Spritzl! Dance) en Muziekgebouw bedragen gezamenlijk € 17 000. Wij hebben van FPK binnen de 'bundel compositie-opdrachten 2016-2017' reeds € 6 000 ontvangen voor compositie-opdrachten binnen dit muziektheaterlab. Dit bedrag wordt in 2017 besteed, en we verwachten voor de daaropvolgende jaren hetzelfde bedrag via fondsaanvragen te kunnen realiseren. De gevraagde FPK-bijdrage voor Spritzl! is € 87 000 per jaar en de totale gevraagde FPK-bijdrage voor talentontwikkeling (Spritzl! + Gaudeamus) komt daarmee uit op € 92 000 per jaar.

SILBERSEE

Jaarlijkse baten talentontwikkeling	
bijdrage Dansmakers (Spritz!! Dance)	7 500
bijdrage Muziekgebouw (diverse Spritz!! labs)	9 500
bijdrage Gaudeamus	3 500
budget uit FPK opdrachtenbundel	6 000
subsidie FKP talentontwikkeling	92 000
Totaal	€ 118 500
Jaarlijkse kosten talentontwikkeling	
kosten Spritz!! (zie tabel hieronder)	110 000
kosten Gaudeamus (tweejaarlijkse deelname à € 17 000)	8 500
Totaal	€ 118 500

Kosten per Spritz!! lab	
Dit is een richtbegroting: in overleg met Silbersee kunnen de makers een andere verdeling van de budgetten maken.	
kosten makers en performers (gemiddeld 2 makers/componisten en 4 performers per lab)	12 000
productiekosten (o.a. huur repetitie- en presentatieruimte, licht, scenografie, productie leider)	10 500
kosten begeleiding (per lab 2 coaches + dramaturg)	4 200
Totaal	€ 26 700
Totale jaarlijkse kosten Spritz!!	
kosten voor 4 Spritz!! labs (4 x 26 700)	106 800
bureaunkosten (de jaarlijkse kosten voor publiciteit Spritz!! labs, werving & selectie van plannen, zakelijke & artistieke coördinatie Spritz!!-muziektheaterlab)	3 200
Totaal	€ 110 000

VII. TOELICHTING OP BEGROTING, DEKKINGSPLAN EN KENGETALLEN

De projectbegrotingen die ten grondslag liggen aan de jaarbegroting zijn gebaseerd op jaarlijks gemiddeld 120 voorstellingen. Onze grotere rol als initiator impliceert een zwaardere financiële verantwoordelijkheid dan in de periode 2013-2016; Silbersee draagt in het nieuwe kunstenplan gemiddeld ruim 50% bij aan de totstandkoming van alle creaties, substantieel meer dan in de periode 2013-2016.

BATEN

ad 1. Publieksinkomsten

- De gemiddelde uitkoopsommen in NL bedragen € 2 500 per voorstelling (96 voorstellingen) en verschillen per circuit. In het buitenland ligt dit op bijna € 2 800 per voorstelling (26 voorstellingen). Dit is vergelijkbaar met de gerealiseerde cijfers 2013-2015.

ad 3a. Vergoedingen coproducent

- In lijn met onze initiërende rol heeft Silbersee (in samenspraak met de coproducenten) de totale projectbegrotingen opgenomen in de meerjarenbegroting en vervolgens afspraken gemaakt over de hoogtes van de coproductiebijdragen van de partners. Voorheen namen wij deze bijdragen niet apart op onder deze post maar als onderdeel van de publieksinkomsten.

ad 5. Indirecte opbrengsten

- Zie onze ambitie in hoofdstuk IV, § 1.2

ad 6. Overige bijdragen uit private middelen

- A: Zie onze ambitie in hoofdstuk IV, § 1.2
- C: Private fondsen. We verwachten dat bepaalde producties goed aansluiten bij het beleid van een aantal private fondsen (educatieve project met vmbo-jongeren, *Polderklank* rond cultureel erfgoed). Een verdubbeling ten opzichte van 13-15 achten wij realistisch. € 30 000 van € 42.500 is reeds toegezegd door Stichting Ammodo voor Homo Instrumentalis.

ad 8. Structurele subsidie FPK

- We realiseren jaarlijks ongeveer 120 voorstellingen. FPK hanteert een subsidieplafond van 100 voorstellingen. Voor beide circuits vragen we aan voor de hoogste trede, vanwege onze werkwijze (zie hoofdstuk II, § 2.3).

De daarbij horende EIQ verwachten wij te halen. Afgelopen jaren was onze norm 25% en haalden we een gemiddelde van 36%.

- Wij vragen bij FPK € 92 000 aan voor ons talentenproject Spritz!! (zie Hoofdstuk VI, § 1).

SILBERSEE

ad 10. Gevraagde structurele subsidie Gemeente Amsterdam

- De (nieuwe) AFK-subsidie bedraagt 20% van de FPK-aanvraag en komt overeen met het percentage Amsterdamse voorstellingen ten opzichte van het aantal FPK-gesubsidieerde voorstellingen (jaarlijks 20 van de 100).

ad 12. Overige bijdragen uit publieke middelen

- Deze subsidies betreffen vooral compositie- en tekstopdrachten en zijn begroot op € 38 250 (in lijn met gerealiseerde cijfers). De jaren 2017-2018 zijn al grotendeels gedekt door een FPK-toekenning voor een gebundelde reeks compositie-opdrachten.

LASTEN

ad 1. Beheerlasten materieel

- Silbersee houdt per 1-3-2016 kantoor in het Amsterdamse Muziekgebouw aan 't IJ, waardoor deze post iets stijgt.

ad 3. Totale beheerlasten

De activiteitenlasten stijgen sterker dan de beheerlasten; de totale beheerlasten nemen af als percentage van de totale lasten; van 15% in 2013-2015 naar een kleine 10% in 2017-2020.

ad 4. Activiteitenlasten Materieel

- B: In lijn met gerealiseerde cijfers 2013-2015.
- C: Onze ambities op het gebied van marketing (Hoofdstuk IV, § 3.2 en 3.3) impliceren een groei van deze post naar € 40 000.
- D: Project 'Cage Out!' met vmbo-leerlingen ism Jeugdtheater De Krakeling.

ad 5. Activiteitenlasten personeel

- De werkwijze van Silbersee is verwant met de theaterpraktijk, alwaar gehonoreerd wordt volgens de cao-salaristabel. Per 2017 hanteren we een gemiddelde dagprijs van € 210 ex BTW. Zie ook onder Baten, ad 3a; onze rol als initiator brengt omvangrijkere coproductiebegrotingen met zich mee.
- Eén productiemedewerker en één medewerker 'sales, marketing & communicatie' versterken het Silbersee-team (1,5 FTE, € 60 000).

COLOFON

LAYOUT la fabrique des regards

FOTOGRAFIE

Cover: Mehrnoush Rahmani gefotografeerd door Bowie Verschuuren

p. 2: productie *Match Girl Passion*, fotograaf Bowie Verschuuren | **p. 5:** productie *Daral Shaga*, fotograaf Hubert Amiel | **p. 6:** productie *MonteverdiSH*, fotograaf Ben van Duin | **p. 8:** productie *Schaduw van Pessoa*, fotograaf Coco Duivenvoorde | **p. 9:** productie *Wij gaan op berenjacht*, fotograaf Edwin Deen | **p. 10:** productie *De gehangenen*, fotograaf Kurt van der Elst | **p. 12:** productie *Woyzeck, een waanopera*, fotografie Saris en Den Engelsman | **p. 14:** Dunja Jovic gefotografeerd door Bowie Verschuuren | **p. 17:** Natasha Young gefotografeerd door Annaleen Louwes | **p. 18:** Maarten Vinkenoog gefotografeerd door Annaleen Louwes | **p. 20:** Mehrnoush Rahmani gefotografeerd door Michiel Voet | **p. 22:** productie *Match Girl Passion*, fotograaf Bowie Verschuuren | **p. 26:** productie *Sneeuw* fotograaf Koen Broos | **p. 28** Romain Bischoff gefotografeerd door Annaleen Louwes.

SILBERSEE

SILBERSEE

